

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

Official Organ Jugoslav Federation, S. P. — Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

GLASILO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

ST. — NO. 1377. Entered as second-class matter, December 6, 1937, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 31. JANUARJA (January 31), 1934

618

Published weekly at
3639 W. 26th St.

LETO — VOL. XXIX.

BOJ MALE TRGOVINE IN OBRTI ZA OBSTANEK

'Izkoriščevalna podjetja nimajo pravice živeti'

Vojna med velikim in malim businessom.—Hugh Johnson tolmači.—Monopoliziranje industrije

VKRIZI skozi prošla tri leta je propadlo tisoče malih podjetij. Vsi naporji, da se obdrže na površju, so bili zmanjšani. Druga, ki so bila v ugodnejših okoliščinah, so se vzdržala, ali nevarnost propada je stala in to ji neprestano pred vratmi. Kakor delavci, so tudi ti "mali ljudje" pozdravili takozvani "new deal" in se nadejali rešitve. Zdaj trdijo, da so bili prevarani. Vsi ti mali trgovci, obrtniki in mali tovarnarji se pričutujejo zoper NRA, češ, da je uveljavila take pravilnike, ki so v prid veleprodajam in trustom in v pogubo mali trgovini in obrti.

Za oporo v boju proti premoji velekapitala so se zatekli h kongresnikom in senatorjem, kateri bombardirajo z osebnimi apeli, pismi in rezolucijami, da naj se jih otme pred nevarnostjo. V svojih pritožbah zatrjujejo, da je ves regulacijski sistem NRA v prid samo velikim podjetjem.

Vsled pritiska kritik se je moral uglasiti Hugh Johnson, glavni ravnatelj NRA, ki je med drugim izjavil, da je izmed pritožnikov devetdeset odstotkov takih podjetij, ki brez izkorisčanja delavcev ne morejo eksistirati. Zato zahtevajo, da se zanje odredbe o minimalnih plačah in skrajšanju "delavnika razveljavljajo. Temu pa je nasproten. Boljše je, da propadejo — je dejal — kakor pa da se jim bi dovolilo staro svetodo izbranjivanja in nečloveškega izkorisčanja.

V pojaznu navaja stotere pritožbe malih podjetij, ki trdijo, da s svojima dvema ali petimi delavci ne morejo konkurirati veleprodajam, ako se jim ne dovoli, da zvišajo delavnik nazaj in da jim plačajo kolikor morejo, ne pa minimalno mezzo kakršno določajo sedanji pravilniki.

V kongresu imajo lastniki malih podjetij veliko prijateljev, ki mešetarijo, da naj se jim dalo olajšave, in da naj stroge odredbe veljajo le za velike kompanije. Ali tudi zastopniki slednjih ne dremljejo. Njihov ultimatum je, da sprejmejo skrajšanje delavnika in uveljavljenje minimalnih plač edino pod pogojem, če bo veljalo za vse — ne samo za "truste".

Namen Rooseveltovega NRA je bil in je menda še, da odpravi iz businessa tako konkurenco, ki jo razna podjetja vodijo edino na stroške svojih delavcev. Nekateri so delali v preščišči in sodelovali z delavci.

SEZONA "DIVIDEND"

Jeklarski trust je napravil lani približno 18 milijonov dolarjev čistega dobička, kar je v primeru z njenimi dobički do leta 1930 malenkost. Predlanskim je beležil \$12,000,000 izgube. Dividende je delil iz nabrane rezerve, ki je bila originalna. Tudi Bethlehem Steel korporacija izkazuje dobiček.

General Motors korporacija je napravila lani nad 83 milijonov dolarjev čistega dobička. Peoples Gas Light and Coke kompanija v Chicagu bo razdelila svojim delničarjem blizu \$2,000,000. Dusi so bile dividende lani v splošnem veliko nižje kakor prejšnja leto, izkazujejo skoro vse korporacije zvišavanje dobičkov v poslednjem četrtletju lanskega leta in vsled tega si obetajo v tem letu spet prebitke, kakršnih so bile na-

vajene v prošlosti. Za delavce pa so še zmerom le temni izgledi — tudi za tiste, ki se v svoji bedi opajajo z upi in new deal.

Bankrotirane proge

44,000 milj ameriških železnic je v konkurzu, in okrog 70 železniških družb je v težkih finančnih zagatah, ki jim tudi prete z bankrotom.

Vloge v velikih bankah

Dve sto velikih ameriških bank ima 63 odstotkov vseh vlog, in ostale banke, katerih je št. 37 odstotkov.

Kanadski proračun

Proračun kanadske vlade za fiskalno leto 1934-35 znaša \$343,648,000.

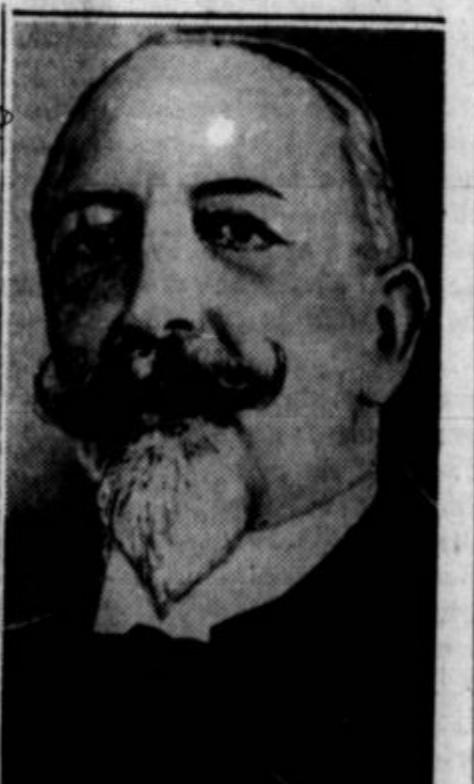
V Zed. državah je nad šest mil. pod- hranjenih otrok

Delavska tajnica Frances Perkins je citirala iz statističnih izkazov, da je v tej deželi šest milijonov otrok šolske starosti, ki nimajo zadostne hrane. Pravi, da bo to imelo zelo slabe posledice, ker se bodo ti otroci vsled stradanja razvili v šibke in boljne očete in matre.

V Zed. državah je bilo veliko podhranjenih otrok tudi v dobrih časih, l. 1927 na pr. 13,5 odstotkov, medtem ko jih je bilo lani 21,1 odstotkov. Te stevilke je vlada ugotovila z zdravniškimi preiskavami tvolah. Za podlago izračunanja odstotkov je vzela 300,000 preiskanih otrok v vsakem letu. "Father" C. E. Coughlin pa pravi, da v tej deželi ni dovolj ust, ki bi mogla pojesti vso hrano, zato je odločno proti kakršniki porodni kontroli (razen svoji).

Royalisti v Franciji rogovilijo "za kra- lia in domovino"

Zaradi škandala s Stavitskijskim goljufijami, ki je operari Francoze za okrog \$60,000,000, se je dogodilo v Parizu veliko demonstracij proti vladni in parlamentu. Najglasnejši so bili royalisti, ki so podirali drevesa po bulvardi, prevračali avte, pobiali šipe

Duc de Guise

itd. Policija je imela obliko posla, kajti zaeno z royalisti so razgrajali po pariških ulicah fašisti in komunisti.

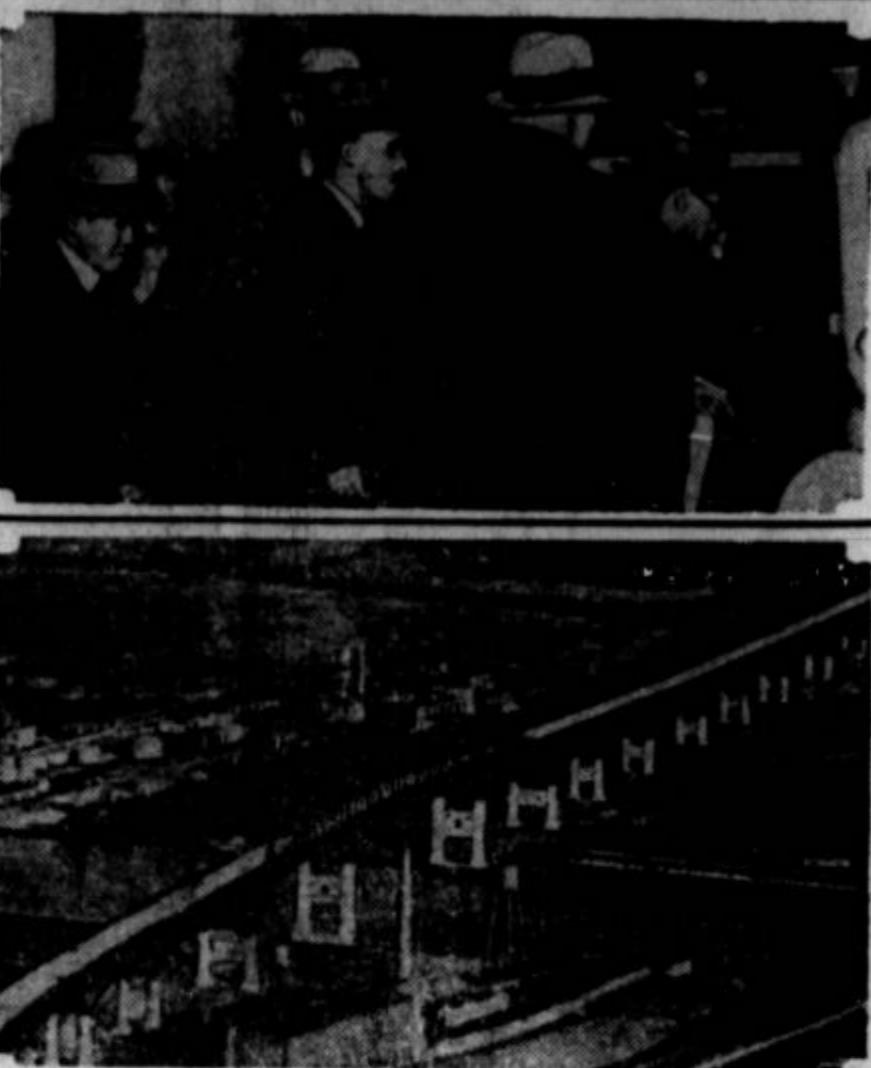
Royalisti so škandal, ki je odkril korupcijo kakršne v Franciji v takem obsegu, že dolgo ni bilo, izrabili za svojo propagando in obnovitev monarhije, dasi je Francija postala republika baš zaradi gnilobe in korupcije, ki je bila pod vladom kraljev kronicna.

Izdajajo svoj časopis Action Française, ki opeva staro slavo Francije pod vladom veličanstev in aristokracije. Urejuje ga militantni vodja monarhistov Maurice Pujo.

Naj sliki je Duc de Guise, ki je pretendant za francoski prestol. Živi v Izgnanstvu v Belgiji. Francoski republikanci royalistov ne jemljejo resno, dasi povzročajo včasi veliko neprilik vladni in tudi bojev na shodih in časopisu.

**Dne 4. marca velika pri-
ditev v Chicagu z mešanim spo-
redrom v dvorani CSPS.**

STRAH PRED SPIJONAŽO

V prošlih par letih so v raznih državah arretirali izredno mnogo oseb, ki so bile osumljene, da špijonirajo v interesu kakršne države. Skoraj je vse dežele, ki ne bi založili koga, ki ga je osumljal iskanja vojaških tajnosti in drugih skrivnosti, ki jih vlade skrivajo pred drugimi.

Na sliki na vrhu je pet Japoncev, ki so bili nedavno arretirani v Keweenawu v državi New Jersey. Delavci CWA administracije so jih namreč opazili, ko so fotografirali nova pota in proge v bližini federalnega pristana za vojne ladje. Ker v kapitalistični družbi nobena vladna ne paupa drugi, in ker se vse oborožujejo za "obrambo", je naravno, da najemajo v vseh deželah špijone, ki imajo nalogo dognati razne skrivnosti "pripravljanja na obrambo", nove iznajdbe v vojni tehnik, strukturo strategičnih pozicij itd. Aretirane Japonce so po preiskavi izpustili, ker se je dognalo, da niso špijoni.

KUPIČENJE DAVKOV V POMOČ VLADI IZ FINANČNIH ZAGAT

Kongresni za olajšanje davka bogatašem.— Povračanje "preveč" vplačanih vsot

Davčni odsek v kongresu je sklenil zvišeti davke na male in srednje dohodke proti volji zvezne vlade, ki bi rajše, da se jih dobi nove dohodke z indirektnimi davki ter s povečanjem davka na velike dohodke. Ako bo načrt odseka sprejet, bo davek na male dohodke zvišan do 23 odstotkov, medtem ko bo davek na dohodke, ki znašajo \$400,000 in več, zvišan le 7 odstotkov. Kongresniki se pač zavedajo, da bodo letos volitve, pa ne žele, da se bi zamerili bogatašom, ki jim financirajo kampanje.

Poleg dohodninskega davka, ki zadene le tiste, ki imajo od \$1,000, oziroma \$2,500 dohodkov na leto in več, so bili tekmo krize naloženi razni indirektni davki, ki jih plačujejo konsumenti. Obdobje je poraba električne, telefon, čeki, alkoholne piščake, vstopnice itd., poleg tega pa nalagajo davke še občine, okraji in posamezne države. Kadarkoli človek kaj kupi, gre velik odstotek vplačane vsote za davke.

Kljub visokim davkom pa so primanjkljaj vladnih upravnih organov. Deficit zvezne vlade na pr. znaša že milijarde. Pri United States News v Washingtonu so izračunali, da če bi leta 1932 vladna konfiscirala vse dohodke tistim, ki so jih imeli od \$10,000 naprej, bi to ne pokrilo niti tretjino deficitu v preteklem letu.

Vladni census biro je izčunal, da će bi hoteli poravnati dolg zvezne vlade in posameznih držav ter občin, bi moral vsak moški, ženska in otrok v Zed. državah plačati povprečno \$314. To je vrato-

Nesreče na križiščih

Na železniških križiščih je bilo lani ubitih 2,474 oseb in 2,758 poškodovanih.

ROOSEVELTOVREŽIM POD VALOM GRAFTA

MALI in veliki politiki demokratske stranke niso imeli še nikdar v zgodovini dežele take žetve kakor sedaj. Tudi med vojno se jim nudile bogate priložnosti in maršal je obogatel. Škandalov ni bilo malo. Toda danes, ko je vlada preko noči ustanovila nešteto rešilnih podvetij, da izkoplje industrijo, agrikulturo, trgovino in delavce iz krize, je dobila na razpolago toliko denarja, kakor se ga ni trošilo niti med vojno. Predsednik Roosevelt je v velikih skrbih, kajti vesti o korupciji med demokratimi se množe. Največje goljufije pa pridejo ponavadi na dan šele po par letih.

Vse ustanove, ki imajo namen pomagati enemu ali drugemu sloju prebivalstva iz stiske, so bile izročene v upravo "zaslužnim demokratom". Sempatom poklicje zraven tudi kakugega republikanca, da pokažejo "nepristranost". Vašem je bilo naročeno, da morajo službo vestno izvrševati, in vsi so to svečano obljubili, nato pa hiteli najemati na najboljša mesta svoje bližnje sorodnike in prijatelje, in v ostale urade "najvernejše" demokrate. Se celo pri najemanju delavcev za čiščenje in popravljanje cest so odločevali "strankarski" motivi.

Harry Hopkins, administrator CWA, je dejal, da ves njen ogromni program za začasno zaposlitev delavcev ogrožajo, in so ga umazali, graftarji. Časniškim poročevalcem je predsednik Roosevelt dne 24. januarja priznal, da prejema od dve sto do tri sto pisem na dan, v katerih mu poročajo o korupciji v raznih vladnih podvetjih, poslednje tedne največ v CWA. \$400,000,000 je dobila pred tedni na razpolago za kreditovanje zaposlevanje delavcev. Po porobljenju se je tudi kreditiralo novih vsot. Ko psi so planili demokratični bossi po ti priliklji in skušali vzeti zase kolikor največ mogoče. Vsi apeli iz Washingtona za poštenje v ravnanju z vladnimi fondi niso nič izdelali. Škandali so tu, tativne so se dogodile, in večinoma tako pretkano, da vlada krivcem v sedanjih okoliščinah ničesar ne more.

Poročevalci so vprašali predsednika, koliko pritožb o graftanju prejema povprečno vsak dan administrator Hopkins. Odgovoril je, da okrog 2,000 do 3,000. Ze za pregledovanje teh pisem je treba štab oseb, še več pa za preiskavanje. Predsednik je k temu pojasnil dodat, da niso prizadeti samo demokrati, ampak v enaki meri tudi republikanci. Kar je resnica, kajti obe stranki sta enaki. Na nadaljnja vprašanja je pritrdir, da je danes pretežna večina vladnih služb v rokah demokratov, in da so vse sledi tega oni najbolj prizadeti.

Predsednik Roosevelt je torej brez prikrivanja priznal, da je njegova stranka prezeta korupcije. Republikanci pravijo, da je to storil, ker noče, da bi ga v senatu in kongresu prehiteli republikanci z zahtevanjem kongresne preiskave, ki pa bo prej ali slej neizbežna.

Vzelo bo mnogo mesecev, predno bo dognano — če se bo vlada sploh brigala dognati — koliko milijonov je bilo ukrazenih sam po poslednji mesece.

Obdolžitev, ki so poplavile uradni Washington, navajajo, da so demokratični politiki z denarjem CWA nakupili gradbenega in drugega materiala ter ga plačali dvakrat in v marsikam slučaju trikrat dražje, kakor je bil vreden. V upoštev so prišle le firme, ki prispevajo v demokratske "volilne fonde" (kar pomeni podkupnine demokratskim bosom). Z vladnim denarjem kupljeni gradbeni material so lokalni demokratični politiki porabljali za popravljanje in izboljševanje svojih rezidenc. Nekateri so ga prodajali pod ceno svojim prijateljem, denar pa spravili v žep. Za raznega nepotrebna opravila so našli mnogo takih ljudi, ki niso v stiskih in ki se niso občutili krize, toda so intimni znanci demokratskih leadrov, pa so do bili vladne čeke v "nagrado".

Socialisti smo vsikdar poudarjali, da kapitalistična stranka ne more biti poštena, tudi če bi njen glavni voditelj — v tem slučaju predsednik Roosevelt — še tako hotel. Kajti ogromna večina demokratskih in republikanskih "politistov" sili v politične in slične javne službe edino v namenu, da si bodo "pomagali". V kampanjah trošijo včasi vratolome vate — ki pa jih v uradu dobe kaj kmalu nazaj. Poštenje ni ne na praporu demokratske, in ne na zastavi republikanske stranke. Kapitalizem je tatinski, izkoriščevalni sistem, zato tudi stranke, ki ga vzdržujejo na krmilu, ne morejo biti drugačne kot tatinske.

S KONVENCIJE U. M. W. OF A.

Tria tridesete konvencije U. M. W. of A., ki se je pričela 23. januarja v Indianapolisu, že bo udeležil okrog 1,700 delegatov. Predsednika Lewisa so pozdravljali z večjimi ovacijami ko kdaj prej. Opozicija proti njemu ni bila še nikdar tako šibka kakor na tej konvenciji. Komunisti dele pred dvorano letake z običajnimi apeli in obdolžitvami, to da so brez efekta. Komunisti so se namreč med premogarji zelo diskreditirali in ob enem so diskreditirali oponicijo sploh.

Najagilnejši delegati na konvenciji so socialisti, ki skrčajo obrniti U. M. W. spet v orientacijo socialističnih smernic, kakor jih je imela pred vojno. Delegacija se je izrekla, da bo U. M. W. nadaljevala z bojem za skrajšanje delavnika in za obnovitev Mooneyja v Billings ter Scottsboro črnec.

Socialistični delegati so konvenciji predlagali, da naj se izreče za delavsko stranko, kar pa je večina odklonila. Predloženih je bilo mnogo rešolij, med njimi za osvobodenje Mooneyja v Billings ter Scottsboro črnec. Med delegati iz Pensylvanije je tudi Slovenec James Vidmar iz Wintondale.

PROLETAREC

List za interes delavškega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izda: Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba.
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zvezde.
NAROCNIČNA V ZEDINJENIH DRŽAVAH ZA CELO LETO \$3.00;
ZA POL LETA \$1.75; ZA ČETRT LETA \$1.00.
INOZEMSTVO: ZA CELO LETO \$3.50; ZA POL LETA \$2.00.
Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejše do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workers' Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor... Frank Zaitz
Business Manager... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

* 3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone Rockwell 2864.

Najbolj škodljiv poklic

V nobeni deželi na svetu se ni pravništvo razvilo v tako škodljiv poklic, kakor v Zed. državah. To priznavajo celo mnogi odlični člani na čelu odvetniških zbornic. Advokati so z najsebičnejšimi nameni komplikirali zakone in jih sprejeli neštehto v kongresu, v legislaturah in občinah — kajti advokati dominirajo v vseh zakonodajnih telesih. Zakoni se sestavljajo tako, da dajejo vse prilike za tožbe, "tolmačenja" in prehajanja z ene in stanice na drugo, odvetniki pa imajo žetev.

Skozi sedanje krizo so namenoma sčinjeni in drugimi "legalnimi" procedurami pognali na kant tisočera podvzetja, zato da so bila izročena v upravo političnim "receverjem" ter njihovim advokatom, ki so vzel na ta način na račun in v škodo ljudskih pritrhanov več sto milijonov dolarjev.

Včasih ta ali oni zagrozi s preiskavami, in marsikaj je v resnicu izvjejavana, toda vsa ta zasiljanja in preiskavanja pomenijo le še več poskov in dohodkov za advokate. Preiskujejo drug drugega v namenu, da si drug drugemu pomagajo k skledi.

Odvetniška praksa se je degredirala toliko, da dobi danes lahko odvetnika vsak kriminalec, vsak zločinec sploh, vsak korumpiranec — in sicer takega odvetnika, ki bo korumpiral zakon, poroto, sodnika in vse kar je potrebno, da zmaga v interesu svojih klijentov. Reformirati pravni poklic je zdaj nemogoče, ker je predaleč korumpiran. Medtem, ko so drugi skozi vsa prošla tri ali štiri leta izgubljali, so advokati želi kakor še nikoli. Pasejo se na krizi kakor gavrani na mrhovini.

Veliko odvetnikov je poštenih, toda nad svojimi tovarši, ki so zavrgli vsa pravila dobrostnosti v izvajjanju odvetniške prakse, so brez moči. Bodoča družba, kateri je dano pomesti s sedanjo gnilobo, bo imela precej truda, predno izreže tudi to rano.

Priprave za zgodovinski jubilej Proletarca

Proletar v jugoslovanskem delavskem tisku — bodisi v Ameriki ali v starem kraju — nima primere. Proletar je edini slovenski delavski časopis tu in v Evropi, ki se je vzdržal skozi vse politične in gospodarske notranje in zunanje krize skozi zadnjih 29 let. In edini izmed srbskih in hrvatskih, poleg Radničkih Novin v Beogradu.

Prihodnje leto bo Proletar slavil tridesetletnico izhajanja. Jubilej, ki ga je res vredno praznovati.

Zgodovino, ki jo ima za seboj — svoje boje in napore — je vredno zabeležiti v knjigi. Ce se odločimo za jubilejno knjigo k 30-letnici Proletarja, bo treba začeti z delom takoj, namreč s pripravljanjem gradiva in iskanjem podatkov, kajti to vzame časa.

All naj bo jubilejna izdaja Proletarca rajše Majski Glas prihodnje leto in se bi mu zaradi velike obsežnosti zvišalo ceno? Cena lani mu je bila 20c, ki pa je bila za tako rečeno vsaj še preniza.

Agitatorji, sotrudniki in naročniki naj razmišljajo, kaj je izvedljivo in kaj ne v pripravah za praznovanje 30-letnice pravnika slovenskega delavškega tiska in objavijo svoja mnenja. To bo pripomoglo tudi bočnemu desetemu rednemu zboru JSZ, ki se srede meseca septembra bodisi v Canonsburgu, Clevelandu, ali v Chicagu, kakor bo že odločilo članstvo, da bo lahko izdelal čim boljše načrte z ozirom na Proletarca, njegovo jubilejno izdajo in za agitacijo.

Poštna hranilnica

Medtem ko so vse privatne banke v prošlih 4. letih silovito nazadovale, je poštna hranilnica napredovala kljub svojemu nevabljenemu načinu poslovanja. Vloge v njej znašajo nad milijardo. Znašale bi dve ali tri, in več, če ne bi kongres in vlada toliko let tistačila poštno hranilnico navzdol, zato, da so privatni bankirji imeli ložje polje. Tudi sedaj se vladi in kongresu nič ne mudri izboljšati sistem poštnih hranilnic. Veliko več pa je med poslanci agitacije, da se jih odpravi.

REPUBLIKA KUBA JE ZOPET "PRIZNANA"

kov s pomočjo teh predplačil, kaj, in drugo, ko bi zastopniki plačali ostale vse. Tako pa je treba tiskarni menda čakati, da uprava iztrira nazivne in oglase, ker denarja ni na rokah.

Smatram, da bi se z nabiranjem naročnikov v vnaprej predalo veliko več koledarja kakor sedaj. Zastopniki bi lahko porabili več mesecev za priporočanje in pribiranje narocil, ko bi izsel pa bi že vedeli, kam ga je treba nesti, namesto da se ga raznaša in išče naročnike ob enim, kar stane mnogo nepotrebnih potov. Ce se za časopise pobira namenina naprej, čemu ne tudi za koledar?

Gotovo bodo proti tej novosti ugovori, zato želim, da povедo tudi drugi razpečevalci svoje nasvete in pa svoje mnenje o tem načrtu.

Sodrugom in s omisilenjem v Cicero se zahvalim za naklonjenost. Kdor že nima koledarja, naj se obrne zanj načrnost na upravninstvo Proletarca, 3639 W. 26th St.

Frank Podlipc.

Vsi čikaški klubi bodo sodelovali

Na skupni prireditvi, ki bo v nedeljo 4. marca popoldne, bodo sodelovali vsi štirje klubu JSZ v Chicagu, namreč klub št. 1, št. 16, št. 20 (arbški soddruži) in št. 224. Slednji klub, čigar delokrog je v So. Chicagu in na Pullmanu, obljubuje, da v dvorani ČSPS ali v kateri drugi na zapadni strani ni bilo že nikoli toliko udležencev z južne strani kakor jih bo 4. marca.

Vstopnice, ki so po 40c v predprodaji in 50c pri blagajni, dobite pri članih in članih omenjenih klubov.

Prebitki te prireditve je namenjen potovcu Proletarju in JSZ, drugo polevico pa je razdeliti med sodelujoče klube, soraženo na podlagi števila vstopnic, ki jih bodo prodali posamezni klubi.

To bo obenem slavnost proslavljive Pariske komune. Na sporedu so igre, med njimi drama v dveh dejanjih "Zadnji dan", glasbene točke, zbor na delkamoci in govor.

Iz zamisanja, ki so ga pokazali vse štiri klubi, je sklepati, da bo dvorana ČSPS v nedeljo 4. marca napolnjena kakor je bila na slavnosti 30-letnice kluba št. 1 zadnjo januarja.

— P. O.

Vabilo na operetno predstavo v Collinwoodu

Cleveland-Newburgh, O. — Pevski zbor Delavec, odsek kluba št. 28 JSZ, vprizori v nedeljo 4. februarja ponovno opereto "Sree". Vprizorjena bo v Slov. del. domu v Collinwoodu na Waterloo Rd. Prične se ob 3:30 pop.

Občinstvo je vabljeno, da pride v velikem številu. Zbor Delavec ni posebno velik, ima pa dobre pevce, ki so kos svojih naloga. Pevvodja Krabec je več glasbenik in njegove zmožnosti so priznane.

Zvečer, po opereti, bo plesna zabava. Igral bo Kralevcov orkester. Vstopnice za popoldne in zvečer so po 40c, kadar pa pride samo zvečer, so po 20c.

Ta opereta je bila prevedena iz češčine. Na našem odru je bila prvič vprizorjena 26. nov. zadnje leto v Slovenski dvorani na Prince Ave. Dassaravno je bila za te čase lepa udležba, je bil gromotni izid zaradi visokih stroškov z opereti nepopoljen.

Na našem občinstvo se zanamo, da bo tudi v tem služaju pokazalo naklonjenost kulturni prireditvi. Zbor "Delavec" se bo potrudil, da zadovolji udležence, ti pa naj napoldijo dvorano in tako pomagajo zboru kriti svoje stroške in k nadaljnemu delu.

Frank Hribar.

Število brezposelnih

Statistični biro A. F. of L. pravi, da je zdaj v Zed. državah 10,702,000 brezposelnih delavcev.

DVAJSET LET AMERIŠKEGA DRUŽINSKEGO KOLEDARJA

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

V petnajstem letniku (1929) je prvič zastopana Katka Zupančič. Napisala je črtico "Ciganka" in pa "Pismo iz Amerike". Ivan Molek je prispeval razno gradivo: "Kako smo zamorec zadrgnili vrat" — portret agonije v smrt obojenega jetnika in proceduro justice pri zadavljanju svoje žrve. Drugi Molekovi spisi so: "Mati in hči", "Roparji", "G. B. Shaw o bodoči ženi", "Upton Sinclair, glasnik rdeče zarje" in "Velevažno odkritje na Južnem morju". Članek o Sinclairju je povzet po Adamčevem članku v nekem angleškem listu, kar je pod naslovom pojasnjeno.

Poleg tega ima v koledarju tri pesmi z naslovom "Čikaški vetrovi". Poslej Ivan Molek ni več toliko prispeval, ker je l. 1929 postal glavni urednik Prosletev in pa ker je o programu časopisa knjige, ki jih izdaja Cankarjeva družba.

Urednik ima naslovno pesem "Ameriški družinski koledar petnajščič pred vami", pesmi s slikami "Dokler si moč", "Kleplji košo" in "Ne kolajno, dom in mir želim!" Pridelil je pregled po svetu, članek o JSZ, kratek zgodovinski pregled o političnih strankah v Zed. državah, o slovenskem zadružništvu v Ameriki in razne informativne podatke o slovenskem časopisu, konvencijah, o slovenskih dvoranah, knjižnicah ter čitalničah itd.

Drugi ameriški slovenski sotrudniki v petnajstem letniku so: Anton Slabe ("Upornik Martin"), Louis Beniger ("Moderna raziskavanja"), in Jože Zaveršnik ("Odločiti se je treba").

Zelo dobr v tem letniku so spisi iz starega kraja. Tone Selškar ima črtico "Matejev fant", tragedijo v štirih dejanjih "Kamnolom" in pesem "Stekleno oko". Od Ivana Vuka je v tem letniku zgodovica "Telovo" in pesem "Čuj". Mile Klopčič ima v njemu pesem "Krepstno dekle" in več pesmi v predvodu, med njimi Jiri Wolkerjevo "Röntgen" iz češčine, "Slavnostno", ki jo je pisal Andrej Scheu, in "Kitajski pregorov". Pisatelj Čulkovski (pseudonim) ima v tem letniku zelo častno mesto. Njegovi spisi so: "Za štuce komisa", "K stoletnici rojstva L. N. Tolstoja" in k temu članku je objavljeno tudi Tolstojevo pismo k "Naredbi sv. Sinoda" (Tolstoja je namreč izobil z pravoslavne cerkve). Poleg tega ima Čulkovski daljšo pesem "Nočem priti v nebesa".

O pomenu diletantov gledališč piše v tem koledarju J. Špicar.

V koledarju je odlok iz Zolajevskega socialnega romana "Pariz". Priobčen je pod naslovom "V senčah nižin". Prevel ga je za letnik Anton Šabec. Že ko je bila stvar postavljena in pripravljena za v tisk, je Šabec sporočil, da naj se jo zavrne, če pa to ne gre, tedaj naj vsaj njegovo ime izostane. Dotlej je bil nekaj časa vpoden v tiskarni SNP, kjer pa mu ni bilo vše. Pojasnjeval, da s Čehi v imenovanem tiskarni, posebno z delovodjem, ki je tudi Čeh, ni mogel izhajati. Razjezik se je zelo, grozil, da se bo izvedel marsikaj na konvenciji (l. 1929) in nekaj tednov zatem je odšel iz Chicaga.

Prevoda nismo zavrgli, ker je bilo prepolno, črtali pa smo ime prevajalca, kakor je že. Takrat o tem incidentu nismo pisali. Ob tej priliki se ga lahko pove. Urednik bi bil namreč silno neljubo, če se bi kdo bal, da bi se s prispevanjem v koledar diskreditiral v javnosti, zato bi od njega spisov ne sprejel niti pod pseudonimom in ne pod ne dolžnima X. X. V omenjenem slučaju pa je bila naznajena takoj bojazen že prepozno, ampak vendar dovolj zgodaj, da si je prizadeti obvaroval svoj ugled...

V 15. letniku je bilo 50 slik in portretov.

Naslednji ali šestnajsti letnik (1930) je bil prvi, kateremu smo spremenili črke na naslovni strani platnic. Črke in sliko za to stran platnic je po posredovanju Mile Klopčiča narusal umetnik Serajnik v starem kraju. Tudi noye vinjetje za koledarske strani so v tem letniku. Narisal jih je znani slikar Stipovšek v Ljubljani.

Vsebina tega koledarja je zelo raznolika. V leposlovnem delu je po več letih spet zastopan Etbin Kristan, ki je postal povest o Ameriki rojenem slovenskem dekle, ki se je srečno prikopal do kontesta lepotic, dobi bil prvenstvo, bila poslana v Hollywood in postala igralka, toda igrala je tako slabo, da je bilo njene filmske karijere konec. Naslov povesti je "Naša Meri".

V tem letniku je prvič zastopan Jacob Zupančič. Njegova spisa sta "Bogati stric iz Amerike" in pa "Prvi slovenski milijonar". Slednji je za Slovence, ki se zanimajo za potetke priseljevanja naših rojakov v to delo, velike zgodovinske vrednosti. Tiče se Janeza Goršeta, ki je bil rojen okrog l. 1815 v Petrovi vasi v Beli krajini. Okrog l. 1840 je bil že v Ameriki! Tu je obogatel in postal milijonar. Interesantna zgodbina, ki jo je Zupančič zelo informativno in poljudno napisal.

V tem letniku srečamo prvič tudi Ivana Jonteza. Njegov spis ima naslov "Nekaj vskdanjega". Stevilo sotrudnikov se je torej spet pomnožilo, nadaljni dokaz izboljšavanja in popularnosti Ameriškega družinskega koledarja.

(Dalje prihodnjic.)

Nova odslavljana

V Illinoisu je CWA odslovala 15,000 delavcev, ker zmanjkuje denarja.

Joseph Skuk:

Težave kulturnih društev

Težave dela v kulturnih društvih med ameriškimi Slovenci niso več tiste močne volje, kar je prevladovala pred nekaj leti. V tem se je naselilo nekako mrtvično brez vsakega vidnega razloga. Kje leži vzrok za to mrtvično naših kulturnih društev? Dilettante večine teh društev nimajo več tistega življenja, kakov v preteklosti. Zakaj ne? Ali so postali prestari? Vsa ta vprašanja stopajo pred oči človeku, ki je pustil precej časa na odru. Išče vzroke in bi rad na vse načine rešil ta problem že zato, da bi imel sam svoje osebno zadovoljenje. Na ta vprašanja je odgovor več.

Pred vsem je treba povdriti, da je sedanja kriza zaseka precej globoko rano v naše kulturno udejstvovanje. Drugi vzrok je kritika, ker je v največ slučajih krivčno simpatična ali antipatična. Nadaljni vzroki so utrjenost pri enih in domišljavost pri drugih.

Pred to krizo je bilo prilično vsega zadosti in ljudje so nekoliko razvadili. Vsakdo je lahko delal, če je le hotel. Ker do te panike ni imel (vsa) večina ne nikakih težkoč pred seboj, če je bil zdrav, in njegovi možgani so bili bolj prosti, je lahko porabil svojo rezervo energije v kulturnem udejstvovanju. Ko hitro je prisnila kriza, je postal vprašanje kruha glavno in edino vprašanje, ki je stopilo preden. Ostalo je pred njim toliko časa, dokler ni bil toliko srečen, da je dobil delo. Logično temu se je moralno umakniti vsako drugo udejstvovanje pred vprašanjem kruha.

Nobena tajnost ni, da se člani kulturnih društev med seboj niso še nikdar strinjali ali sovrašali v političnih ali verskih vprašanjih. To bi bilo tudi nesmiselnih pričakovati od njih. Vendar je treba tu povdarniti, da kadar se člani teh društev spoznajo med seboj, se začne osebno sovraštvo, ki deluje uničujoč na vsako pričadoto kulturno društvo. Sovraštvo med člani nastane ravno v času, ko postanejo zmogni predvajati najpopolnejše predstave ali koncerne. V takih atmosferah pride kritik, ki ima mogočno popolnoma dobre ideje, s simpatičnostjo eni skupini v društvu in antipatičnostjo drugi. Kritik je mogoče mislit dobro, ali odmey je ravno — nasproten. Hvala, če je pretirana, je ravno tako škodljiva in se celo bolj kakor graja. V igri "Na dnu" pravi Maksim Gorki skozi vlogo Akterja sledi pomembne besede: "Ti ne veš, kaj je aplavz. To, brate, je kot žganje..." Le, da Maksim Gorki misli z besedo

"aplavz" hvala, ki je pretirana in zastrupi človeka, da niz za nobeno rabo več, in mu sploh nobena beseda več ne zadeže. Ko hitro je kdo brez upočesnjuje s hvalospevi svoji "perfektnosti", ni več za uporabo. Druga napaka naših kritikov je, da preveč zahteva od diletantov. Ne upoštevajo, da se brezplačno udejstvujejo, pa jih kritizirajo na levo in desno, kakor da so naši igralci profesionalci z najšejšimi plačami.

Skrbinšek pravi v svoji knjigi "Nova talija" sledeče pomembne besede: "Niti kritiki poklicnih gledališč niso zmerom stvarni v svojih poročilih. Vse premogokrat ne zapišajo niti svojega odkritega mnenja o dotični predstavi temveč so njih poročila, četudi nekje, le izrazili različnih simpatij in antipatijs." Nadalje: "Nikomur več ne verjam!" — Je velik zlom Edvard Vojan, umrl slovenski igralec, velikan v irskem svetu.

Torej je čisto logično, da naši kritiki niso nič boljši, ker so tudi ljudje. To potrdi mojo gornjo opazko, da so simpatične ali antipatične, in s tem mogočno popolnoma nepravilne in krivčne v eno ali drugo smer. Seveda, kritiki se smatra za nedotakljivega, in dilettante morajo molčati, čeprav so napake, ki jih je kritik zakril, vidne ko beli dan.

Dogaja se tudi, da se vsede na kritični stolec človek, ki nimata potrebnega znanja in vpogleda v praktično stran podlage v predstave ali koncerta. Kritik, ki hoče biti objektiven in pošten, mora vzeti v obzir in upoštev vse, kar je bilo napotiti uspehu dotične predstave. Ako je kritiku kaj na tem, da se sezname z delom in težkočami kulturnih društev, se mora sam udejstvovati v njih. Če nima tega upogleda, je slab kritik, ki povzroča več škode ko koristi. Dotiskrat se dogodi, da so najbolj strupeni v svojih izvajanjih tisti kritiki, ki so se naučili gotovih izrekov iz knjig raznih pisateljev, pa jih potem so svoje ponavljajo. Skupaj na odru, oddajanje vlog, žrtvovanje časa na odru po končanem delu v tovarni ali rudniku, bi takemu kritiku kmalu odpločil in mu predstavilo težave, ki jih imajo dilettante, igrovodje in pevovodje v naših kulturnih društev. Uvidel bi, da je teoretična dobra, ali brez veljavne, če ni spojena s prakso.

Nekemu zelo glasnemu kritiku, ki se je oglaševal pred leti, niso nobens predstava predvajana toliko dobro, da bi ga zadovoljila. Po njegovi sodbi niso bile celo s stališča, da so igralci in igralke dilettanti, ne pa profesionalci, niti 50 odstotkov dovršeno igrale. Ko pa je dotičnik dobil v roke vodstvo neke predstave, so moralni igralci voditi kritika, ozirama v tem slučaju režiserja, in to tisti igralci, kateri je prej v svojih ocenah vsevprek kritizirali. Manjka mu je po-

TUTOVA DVORNA GROBNICA

V Luxoru v Egiptu so raziskovalci muzejev za zgodovinske najdbe odkrili veliko starodavno grobno kralja Tuta, z neprecenljivimi starinskimi bogastvji.

trebne praktične izkušnje, pa se ni vedel obrniti.

Kaj se lahko dogodi takemu neizkušenemu, čeprav v očeh predstav govoriti avtoritativno? To, da postavi v predstavi gasilce na oder in ukaze biti plat zvona preje kakor nastane ogen!

To navajam v potrditev resnice, da je kritik sposoren pisati pravične ocene predstav naših dilettantov le, če ima tudi praktične izkušnje, da zna razumevati težkoče in nečlane v pripravljanjih na predstave.

Enako potrebno zanj je, da razume igre, ki jih opisuje in da ve, kaj igra od igralcev zahvala. Dogodilo se je, da je neki kritik zapisal, da so bili vse igralci pod vplivom alkohola. Po domače bi se to pogovarjal, da so bili pijani. Recimo, da so bili v dotični igri prizori, v katerih nastopajo sejmari. Vsakemu, ki poznava razmere in običaje v domovini, ve, da so se sejmarji ponavadi vračali domov precej veseli in nekateri so se v gosteninah tudi napili. Igralcim morajo to na odru pokazati, da izgleda resnično, "kritik" pa jih obudi, da so pod "vplivom alkohola". Sodobno takih "kritik" in njihovih ocenah prepuščam čitaljem.

Napisal sem to edino v namenu, da bo čitalatelj bolje razumel delo in težave naših dilettantov pri njihovem trudu na polju naše dramatike, ker vem, kaj se pravi delati na odru in vprizarrati igre sredstvi, ki jih imajo na razpolaganju tisti kritiki, ki so se naučili gotovih izrekov iz knjig raznih pisateljev, pa jih potem so svoje ponavljajo. Skupaj na odru, oddajanje vlog, žrtvovanje časa na odru po končanem delu v tovarni ali rudniku, bi takemu kritiku kmalu odpločil in mu predstavilo težave, ki jih imajo dilettante, igrovodje in pevovodje v naših kulturnih društev. Uvidel bi, da je teoretična dobra, ali brez veljavne, če ni spojena s prakso.

Nekemu zelo glasnemu kritiku, ki se je oglaševal pred leti, niso nobens predstava predvajana toliko dobro, da bi ga zadovoljila. Po njegovi sodbi niso bile celo s stališča, da so igralci in igralke dilettanti, ne pa profesionalci, niti 50 odstotkov dovršeno igrale. Ko pa je dotičnik dobil v roke vodstvo neke predstave, so moralni igralci voditi kritika, ozirama v tem slučaju režiserja, in to tisti igralci, kateri je prej v svojih ocenah vsevprek kritizirali. Manjka mu je po-

TUTOVA DVORNA GROBNICA

» socialističnega agitatorja, nekaj slovenčki Jimie Hrga, vojvodni tremp v vagabund JSZ. Fuš, ki se na svoj način s svojo »agocijalnostjo« brez proti družbi, nemirna kri, ki mu ni nujno obstanka, ki smatravščnik organizirajo boj za nes... zelen, rojen individualist, ki pa nazadnje neprisakovano pogne v boju, ki ga ni priznal. Puprečni značaj Paniča, ki se rega vsemu in vsem, ki neneha za zboljšanjem družbne vrednote, nima pa nič proti temu, da uživa sadove boje drugih, in Brodnik, ki je prečkal vse stike s preteklostjo, se popolnoma assimilira in kot pristni Amerikanec živi samo svojemu businesu v lasti vili činkaške gosposke četrte, končno pristal v babilonskem Chicagu. V letosnjem drugem delu tega romana nam slika vojnotno življenje v tem velikem človeškem mravljišču, predvsem med tamomšnjimi slovenskimi izseljenci, ki se, kaže v starem kraju, tudi tu ločijo med seboj v razne politične struje in kulturne skupine, sta kakor ratovniki, a pozneje moralno propadli župnik Bricelj itetako predstavnika ameriškega slovenstva. Med vsemi se pa suče glavni junak Tene Plesec v neumornem iskanju resnice, mnogokrat prevet po novih člankih in mnogokrat globoko razočaran, predvsem med tamomšnjimi slovenskimi izseljenci, ki se, kaže v starem kraju, tudi tu ločijo med seboj v razne politične struje, oziroma v pravljici na prelomljuči izseljencev-težakov in težko delo vletovarjev, ampak tudi v polmeščanska stanovačanja izseljencev-inteligenčev, ki streme za lažjimi zaščitnimi začetki na eno kartu, razen takrat, ko se razstane s svojo prvo ženo Malko. Afere z ženskami ga preganja vse čas, a tudi tu se včasih izmuze neprces nenečato. Sledi pa je razne ženske znacaje: njegova prva žena, Rozinova Malka, je tip malomeščanske vzgojene ženke, ki se omoži predvsem zato, da ji nič oskrbi brezkrbo življenje in nema smisla za višje cilje svojega moža. Druga žena, Panjčeva Marica, je drugi tip modernne žene, emancipiranke, ki išč v možu samo tovariša — soborca, a nima razumevanja za spolno ljubezen, ne zavoda se dolžnosti ženskosti in intimirne približevanje možkega ji je odvratno. Šele treta žena Štefka, ki ni hotela biti zajemljena možu nicesar drugega kakor samo ženska, je končno zadovoljila njegova pričakovanja, ki jih je stavil v ženo in mu je nudila pogremšano ravnovesje in mirni življenjski pristan.

Knjiga se odlikuje, kar je bilo že lani naglašen, po preprostem, lahko umljivem, a sočnem jeziku, ki ni prenatpan z neizbežnimi amerikanski ali slovenskimi pisateljev, kar je, če se poministi, da živi pisatelj že več desetletij neprestoma v Ameriki, gotovo njegova velika zasluga. To delo bo obdržalo trajno ravnovesje in mirni življenjski pristan.

Knjiga se odlikuje, kar je bilo že lani naglašen, po preprostem, lahko umljivem, a sočnem jeziku, ki ni prenatpan z neizbežnimi amerikanskimi ali slovenskimi pisateljev, kar je, če se poministi, da živi pisatelj že več desetletij neprestoma v Ameriki, gotovo njegova velika zasluga. To delo bo obdržalo trajno ravnovesje in mirni življenjski pristan.

Ako je ime kogega zastopnika v sledčem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik redovolje popravili.

CALIFORNIA. Maynard: Andy Zlatoper. Piney Fork: Nace Zembrer. Powhatan Point: Anton Vehar. Newburgh: Jos. Lever. Niles: John Plahtar.

PENNSYLVANIA. Aliquippa: Geo. Smrekar. Bulger: Anna Nagel. Crafton: Jacob Tomec. Canonsburg-Strabane: Marko Teckav. Cudahy: John Jenko. Export: Jos. Britz. Forest City: Frank Rataic, Tony Zaitz. Greensboro: Tony Zupančič. Hendersonville: Albin Karničnik. Herminie: Anton Zornik. Imperial: Frank Auguštin. Johnstown in okolica: Andrew Vičid, John Langerholc, Ilia Bubalo. Kranj-Dunle: Louis Sterle. Latrobe: John in Mary Fradel. Lawrence: Louis Britz. Library: Nick Triller. Lloydell: Frank Sustarsich. Luxerne: John Matičič. Nanticoke: Frank Kovach in Henrik Pečarič. Park Hill-Conemaugh: Frank Podboy. Renton: Anton Bogataj. St. Michael: Frank Bzjak. Spring Valley: Frank Škufca.

KANSAS. Arma: Anton Šular. Gross: John Šular. West Mineral: John Marolt. MICHIGAN. Detroit: John Zornik, R. Potočnik Peter Benedict, Frank Česen. Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA. Buhl: Max Martz. Chisholm: Frank Klun. Duluth: John Kobi. Ely: John Teran.

MONTANA. Red Lodge: K. Erznožnik. NEW YORK. Gowanda: James Dekleva. Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petrus. Seward: Frank Zagar.

OHIO. Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar. Bridgeport: Joseph Snay. Barberon: John Jankovich. Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich. Conneaut: Joseph Sedmak. Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovolek. Glencoe: Alibna Kravanja. Lisbon: J. Bergant.

UTAH. Helper: Anton Kokal. Spring Canyon: Anton Kokal. WEST VIRGINIA. Pierce: Frank Polanc. Star City: Lawrence Selak. WISCONSIN. Kenosha: Frank Zerovec. Milwaukee: Jakob Rozic, Leonard Alper. Sheboygan: Fr. Stih, Fr. Nagode. Willard: Mike Krul. West Allis: Christine Pugelj. WYOMING. Diamondville in okolica: Anton Tratnik. Rock Springs: John Jereb.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem,

kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NASA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKA IN ANGLEŠKA KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

"Dva svetova"

"Veliko mravljišče"

Spisal Ivan Molek.

Portret razmer med slovenskim delavstvom v Ameriki. Povest, ki jo boste čitali z največjim zanimanjem.

CENA OBEMA SKUPAJ \$1.

POSAMICNO 50c.

Naročila sprejema

Proletarci

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov (ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

THE CLAIMS OF SOCIALISM FROM INDUSTRIAL HISTORY

Most of our ancestors of a 150 years ago would be unable to understand our depression tangle. All the talk of prices and wages, production and consumption, gold and inflation, banks and budgets, would be Greek to them. In tens of thousands of homes the family simply produced things and then used them. Clothing and shoes, hats and harness, soap and candles, preserved fruits and cured meats, dyes and nails, and other necessities were produced and consumed.

Wages and prices, banks and budgets, did not concern them. In order to consume what they produced they did not buy from each other or sell to each other. Why should the son who made shoes sell a pair to his father and the father who made harness sell a set to his son when an article could be passed from one to the other without being priced or require dollars to effect the exchange? It would have been silly.

It was only after we passed from this system of production for the use of the producers to producing for exchange and sale that we had the origin of this terrible mess. The industries passed out of the homes into factories owned by capitalists.

Instead of producing use articles we began producing commodities for sale. The capitalist owners were interested in how much value they could sweat out of wage workers and what prices they could get for the commodities.

Whether booze or bibles were produced made no difference to them. They were interested in profits for themselves.

Here is what happened. Producer and user in home production were workers. In factory production the workers make and the capitalist owners take. From home production for use to factory production for the profit of capitalists; that was a revolution. Instead of producing for our

selves we must buy with dollars and if we do not have dollars we are out of luck. If the capitalist cannot buy us in the labor market we cannot buy the things we produce for him. We are out of the industries which he and his class own!

Science has weighed the planets and determined their chemical composition. It has revealed the secrets of the atom and reconstructed prehistoric life out of fossil remains. It has conquered the air and almost annihilated space with the wireless and the radio. It has told the story of man's evolution from his shaggy ancestors and their history back to the first simple forms of life.

Fine. But the statesmen and the politicians of capitalism are unable to get us out of this fearful mess! The problem is a simple one. We produce wealth in vast abundance. The job is to get that wealth back to those who produce it. The statesmen and politicians do not know or do not want to know how to do this. They experiment with wages and prices, plow under cotton, purchase surplus hogs and wheat and put industries under codes but leave the basic factors of capitalist production for the owners' gain untouched.

What is needed is production for use on a higher and more advanced scale than folks knew 150 years ago.

There were no private owners of home production then; there should be no private owners of production now. Abolish capitalist ownership of industries; substitute collective ownership for the good of all. That is Socialism. Producers will again be users and users will again be producers. Why not?

The New Leader.

Our Doings Here and There

An interesting meeting was held by the English Section of branch 1 JSF last Thursday night at the office of Proletarec. Comrade Mary Jugg gave a talk on Fascism and its rise to power in Germany. This subject will be continued at our next meeting to be held at the lower SNPJ Hall Friday, February 9. One new member was accepted.

A fair number of people were present at the last lecture conducted by club No. 1, the Bohemian and Lawndale Socialist branches. Comrade Meyer Halushka gave an interesting talk on our educational system and what can be expected from it toward bringing about a new social order. The next topic that will be discussed is "Political Action in a Changing Society". We urge more of our comrades to attend these lectures to inform themselves on these important subjects. The next lecture will be held Sunday, February 4, at the Sokol Havlicek Hall (upstairs), 2619 S. Lawndale Ave., at 2 P. M.

On Thursday, February 8, one of the best Socialist speakers, comrade August Claessens, from New York will talk at the SNPJ Hall. Comrade Claessens was during the World War a member of the New York state legislature from which he was

expelled because of his anti-war attitude. He is also engaged with the Rand School activities and an author of many pamphlets; his most recent one is "A Manual for Socialist Speakers". To hear him talk on "A Socialist Analysis of the NRA", the subject of his speech, will be a treat to all comrades and friends that will attend this meeting. Karl Marx singing society and their string orchestra will add to the program a few selections which will make it a very enjoyable evening. The admission will be free.

The program commemorating The Paris Commune, Sunday, March 4. at the CPSJ Hall will consist of a variety of numbers fitting for this occasion. A short two act play "The Last Day", by Joiske Oyen, will be staged. Singing by Sava, quartets, octets, musical numbers, an English skit and a mass recitation will be added features to the program. As it will be a joint affair of all JSF branches of Chicago, we hope to have a good attendance and a successful program. Tickets have been distributed and sell for 40¢ in advance and 50¢ at the door.

From Renton, Pa., writes Anton Bogataj that a meeting has been called for Sunday February 4, for the purpose of organizing a Socialist branch. All sympathizers are invited to attend. Comrade Anton Zornik from Herminie will be the principal speaker.

Branch 224 of Pullman, Ill., has recently been transferred to South Chicago. At their last meeting at which comrades Chas. Pogorelec and Frank Zaitz were present and gave short talks, 15 new members were accepted. Our comrades there have a large territory to work in and in due time can make their branch one of the most active in the JSF. By distributing literature and getting new readers for Proletarec is one way of doing good work for the branch.

Branch 114 of Little Falls, N. Y., proposes thru its initiative motion that a separate fund be established into which every member of JSF pays 5¢ per month. The purpose of this fund would be to send out a steady organizer who would tour the country, organize branches, solicit subscriptions for Proletarec, sell literature, speak at mass-meetings, etc. Very little has been mentioned so far on this motion thru the columns of Proletarec. It would be well for our branches to discuss this matter at their meetings. What have our English speaking members to say? Let's hear from them.

John Rak.

Rights and Rights

Don't ask f'r rights. Take them. An' don't let any wan' give them to ye. A right that is handed to ye f'r nawthin' has somethin' the matter with it. It's more than likely it's on'y a wrong turned inside out. — Mr. Dooly.

Leeches

The rich will do everything for the poor except get off their backs. Tolstoi.

AN INDICTMENT

With an overproduction of food many of the people starve. With an overproduction of clothing, they are aged. With an abundance of coal, they are freezing. With an abundance of money, they do not have enough to buy what they need. With plenty of land, they are homeless. With an abundance of labor to be performed, there is no one to hire them.

Capitalism makes this beautiful world a madhouse, where the worthless drones revel in luxuries, while the wealth producers, the workers, are turned out of employment and starve in despair.

Capitalism was conceived in greed and envy. Every page of its history drips with the red blood of murdered helpless humanity. It respects neither old age nor the innocence of youth, nor the sacredness of virtue. It sets nation against nation in deadly combat. Famine, crime, high taxation and misery follow.

The remedy for all these ills is Socialism, which brings us a new Magna Charta of human rights. It will give true meaning to the golden rule. It will transform this old madhouse world into a father's kingdom, children's paradise, a mother's world.

Then government corruption will become a thing of the past. Crowns, titles, swords, cannon, poison-gas and dreadnaughts will be known only in history. The earth and the fullness thereof will belong to all the people, and its soil will not be fertilized with human blood, its crop watered by human tears.

Perry Engle?

FALSE PATRIOTISM

To tell the Frenchman that it is his duty "passionately to prefer France," the German that it is his duty "passionately to prefer Germany," the Englishman to prefer England, the Italian to prefer Italy, the Chinaman to prefer China, is to create amongst the people a condition of fixed blindness, infatuation, injustice and violence. He who deliberately prefers himself to another recognizes in others only inferior rights; this is the principle of all crimes, of all iniquities. It is the formula and doctrine of natural barbarism, and teachers who spread this base idea commit the crime of less-humanity and less-fatherland. Miserable patriots, who to love and serve France must "prefer" it, that's... must disparage other peoples, the other great moral forces of humanity. The true formula of patriotism is the equal right of all countries to liberty and justice, and the duty of every citizen to strengthen in his country liberty and justice.

Jean Jaures.

OPEN FORUM

The 6th congressional district branch of the Socialist party of Chicago has arranged a series of lectures as follows: Friday, February 2, Dr. Curtis W. Reese, Unitarian minister and dean of the Abraham Lincoln Center, will speak on "Principles of a Planned Society". On Saturday, February 10, a branch social with entertainment, games and refreshments have been arranged.

All the lectures are held under the auspices of the Socialist Open Forum at 3223 W. Roosevelt Rd. Time 8:15 P. M. All comrades and friends invited.

IT WAS NICE—FOR THE INSIDERS

WHAT IS INDUSTRIAL UNIONISM?

Industrial unionism, vertical unions,—are terms we often hear in discussions of labor in relation to the NRA. No less a person than General Johnson has said publicly that in his opinion labor should be organized vertically, that is, industrially, in order to function effectively under the Recovery program. A restatement of the meaning of the term industrial unionism is thus in order.

Industrial unionism, vertical unions,—are terms we often hear in discussions of labor in relation to the NRA. No less a person than General Johnson has said publicly that in his opinion labor should be organized vertically, that is, industrially, in order to function effectively under the Recovery program. A restatement of the meaning of the term industrial unionism is thus in order.

Unions are organized in two different categories—industrial unions and craft unions. Broadly speaking, the industrial union includes all who work in a given industry, regardless of their particular task in that industry or skill. The United Mine Workers of America, which embraces all who work in and around the mine, is an industrial union.

The craft union includes all who use the same kind of tools or do the same kind of work, regardless of which industry they are employed in. For instance, the International Machinists Association comprises members who are toolmakers regardless of the kind of an industry or factory in which they find employment.

Finally, the industrial unions look toward greater and greater power for all working persons in industry, in the services, the office and anywhere else. They look for the day when the workers will control and operate industry themselves. In the words of the statement upon which the ACWA was organized:

"The industrial and inter-industrial organization, built upon the solid rock of clear knowledge and class consciousness, will put the organized working class in actual control of the system of production, and the working class will then be ready to take possession of it." — Advance.

ed for the semi-skilled and the unskilled to make the union ineffective. Numbers, not skill now count.

The industrial union has many advantages, as follows:

1. Many quarrels between different unions are eliminated in the industrial union. For instance, in the motion picture industry, the electricians' union and the sound-film operators' union, both "claim jurisdiction" over the people using sound cameras, that is both unions claim that these particular workers should belong to their union. Recently, the electricians scabbed on the sound film men.

2. In case of a proposed strike or negotiations, the employer can take advantage of the difficulty that all the crafts in the plant have in agreeing on demands or on whether to strike or not. The craft unions cannot present a united front against the employer.

3. The employer usually plays one craft union against another. He cuts the workers of one craft and lets them strike and lose while the other workers, who have not been cut, are tied by an unexpired agreement and refuse to go on strike. Later on, when the first group is defeated, the employers cut the second group who won't go on strike in face of the defeat of the first protagonists. Eventually, the employer goes round and round the circle, cutting everybody at will, and the workers are never able to make a strong stand against him.

All of these arguments appear with added force in the fights for labor terms in co-operation.

Finally, the industrial unions look toward greater and greater power for all working persons in industry, in the services, the office and anywhere else. They look for the day when the workers will control and operate industry themselves. In the words of the statement upon which the ACWA was organized:

"The industrial and inter-industrial organization, built upon the solid rock of clear knowledge and class consciousness, will put the organized working class in actual control of the system of production, and the working class will then be ready to take possession of it." — Advance.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

The bankers are beginning to fear the socialization of banks. Not that the Socialists will be in power so soon, nor that President Roosevelt will take over the banking industry but somehow they fear the banks will not be able to run along as they should and so they are unloading loads of talk against socialization.

When bankers themselves start fearing it that shows plainly how they stand. Bunker Gianini, a most prominent west coast man, tells other bankers to tell the public to have individually and then pay their taxes individually to pay the cost of the government. These bankers are getting worse every day. Pretty soon they are going to lose their heads completely. As if collecting taxes to pay the cost of a government is individualism. If anything is cooperative that's the best example and some bankers don't even seem to know that. No matter what they may say however, we are going to have socialized banks and it's going to be because these same fatheads are leading it right into that with their corruptness and inefficiency.

We have some very important dates for our followers. A whole string of them closely linked. We start out with Claessens lecture at the SNPJ Hall, Thursday, Feb. 8, and go to the Anniversary Dance of branch No. 16 JSF on Feb. 17 and then to the Cook County Mask Ball on Sunday, Feb. 18 at the Stevens Hotel. We have tickets for all three affairs and our members and friends are urged to step in and buy them.

The Pullman branch of our Federation was reorganized last week and we learn that 15 new members joined. We were exceedingly happy to have this news because the seat of the branch was moved into So. Chicago amid a big Jugoslav settlement. Now we have four branches of our Federation in the city and if they cooperate properly we can do some fine work among our people.

A very good meeting of branch No. 1 JSF was held last Friday night. Annual reports were made by the secretary Peter Bernik. Despite bad times we made a gain in membership and assets in 1933. Our membership committee prepared sandwiches and drinks and a good, enjoyable night was spent by all. Preceding the social Frank Zaitz spoke on "the Hope of the NRA", and stressed the inadequacy of the NRA program.